

Til

Kultur- og likestillingsdepartementet

26.01.23

Innspill til regjeringens nye strategi for kulturfrivilligheten.

Behandlet på årskonferansen for Vofo Viken 3. desember 2022.

Strategi for frivillighet

1. Brei deltaking og tilgang på kunst og kulturaktivitet i heile landet.

Spørsmål:

- a) Kva er dei største utfordringane for at fleire skal kunne delta i kulturfrivilligheita?
 - Innbyggerne og brukerne av frivilligheten har lagt til seg nye vaner og endret adferd
 - Vi lever i tider med stadig økende kostnader, både til drift og til innleie av kulturaktører. Dagens tilskuddsordninger for å skape aktivitet (Timetilskudd og Tilrettelegging) spises opp av driftskostnader.
 - Det bør komme på plass ordninger som sikrer at regionen/fylkene har like rammevilkår å tilby frivilligheten og studieforbundene. I dag oppleves det at fylker praktiserer dette ulikt avhengig av økonomi, hvor dette igjen bidrar til lite robusthet i å opprettholde en bevegelse, men mange hundre års erfaring og samarbeidsmuligheter.
- b) Kva slags erfaringer har lag og foreninger gjort seg under og etter koronaen?
 - Tungt å komme i gang etter pandemien
 - Økonomi er en utfordring, og støtte/kompensasjonsordninger som ble gitt, tok ikke høyde for kapasitet og kunnskap om å benytte seg av disse uavhengig om man er «liten eller stor».
 - Studieforbundene opplever at veksten er økende, men varierende innenfor ulike segmenter.
 - Det er ein skepsis til å samla mange, grunna smittefare og psykologisk utrygghet.
- c) Kva kan gjerast for å nå grupper som i mindre grad deltek og inkludere fleire i aktivitetar?
 - Vår erfaring at tilskuddsmodellen som studieforbundene er underlagt, og hvor denne gir og bidrar til økt aktivitet, og er samtidig et verktøy som synliggjør at tiltak går direkte til utøveren.
 - Man må arbeide for å skape en samfunnsmessig psykologisk trygghet når samfunnet opplever pandemier, krig og fattigdom.

2. Møteplassar og tilgang på egna kulturarenaer for aktivitet, læring og opplevingar.

Spørsmål:

- a) Kva kjenneteiknar møteplassar der det er lagt til rette for læring og gode opplevingar?
 - Kvaliteten på lokalene må være tilpasset målgruppene
 - Universielt utformet
 - Tilgjengelighet både gjennom digitale arenaer, offentlig kommunikasjon etc.
- b) Kva er dei største utfordringane og suksessfaktorane for å sikre tilgang på egna lokale og kulturarenaer?
 - En må ha tilgang til offentlig kommunikasjon (Subsidierte)
 - Krav til lokaler øker, og da også tilpasset aktivitetens behov
 - Standardiserte retningslinjer for bruk av offentlige lokaler.
- c) Kva slags gode eksempel finnast og korleis kan ein lære meir av kvarandre?
 - En ønsker seg flere flerbrukshus, og hvor målet må være å skape gode og trygge nærmiljøer, og hvor dette igjen reduserer behovet for transport og andre samfunnsøkonomiske kostnader.
 - Vi mener at infrastrukturprosjekter som ivaretar målet om gode og desentraliserte bomiljøer, er vel så viktige samfunnsøkonomiske prosjekter som utbygging av veier. Sentralisering bidrar ofte til høyere levekårsutgifter, og er en motkraft til fattigdom, utenforskap og mulighet for deltagelse i lokale nærmiljøaktiviteter.
 - Bygg og utvid biblioteksektoren som en del av, eller som base for «flerbrukshusene»

3. Samspel mellom den profesjonelle og frivillige kulturen

Spørsmål:

- a) Kva er erfaringane frå samarbeid og samspel mellom den profesjonelle og frivillige kulturen?
 - Kostnadene har økt, og frivillige organisasjoner er ikke like robuste som før, til å stå som ansvarlige «Produsenter» for ulike oppsetninger, kurs etc.
 - Kulturarbeidere bør reguleres i tråd med spilleregler i arbeidslivet, men husk at dette også vil koste. Risikoen mellom kulturaktører og produsenter bør reguleres/fordeles bedre enn i dag.
- b) Kva slags gode eksempel finnast og korleis kan ein lære meir av kvarandre?
 - Samarbeid bidrar til utvikling av både amatører og profesjonelle
 - Profesjonelle kunstnere kan bidra på andre områder i samfunns- og arbeidsliv enn kun scenekunst, og om mulig engasjere seg mer i samfunnsoppbyggende prosjekter både regionalt og lokalt.
 - Hvordan kan vi bruke profesjonelle og/eller amatører i integrering, arbeids- og samfunnsliv, språkopplæring etc.
- c) Korleis kan samspelet bli enda betre og kva vil ein oppnå med dette?
 - En bør lytte bedre til kulturarbeiderne
 - Man bør samtidig sette mål og ønsker bak enkelte tilskuddsordninger og skille mellom kunstnerisk frihet, og oppdrag med et samfunnsmessig utviklingsformål på andre områder enn det rent kunstneriske.

4. Offentlige tilskottsordningar og tiltak.

Spørsmål:

- a) Kva er dei største utfordringane med dagens ordningar og korleis kan dei bli enda betre?
- Det oppleves en knapphet på ressurser
 - Rapporteringskrav på om det er formelle eller uformelle timer, eller at man har andre tilskuddsordninger som tar bort retten til statstilskuddsberettigede timetilskudd vil kunne undergrave intensjonen i ordningene.
 - Det «koster» for mye tid og ressurser for lite refusjon – kravene overskygger vinningen ved å rapportere inn, og ødelegger motivasjonen til å utvikle gode og tidsriktige kulturaktiviteter.
 - En burde ha en grunnstøtte til hvert kurs, og en variabel timesats ut fra aktivitetstype (Noen aktiviteter er dyrere å drifte enn andre).
- b) Kva hindrar og fremmar frivillig engasjement og kva kan gjerast for å forenkle og samordne ordningar?
- En må forenkle søknadsordninger, eller bygge kompetanse for dette. Små aktører har større utfordringer enn større aktører, og hvor alle er like viktige (Mangfoldet i frivilligheten må bevares, da dette er et uttrykk for nasjonens arv).
 - Mange etablerte kulturaktører kommer fra frivilligheten og har fått sin spore gjennom deres arbeid. Samtidig spiser de også mer av de etablerte tilskuddsordningene. Dersom målet er å bidra til både bred og dyp kulturbevegelse, må en se hele verdikjeden og bredden, og ikke bare pleie «Toppene».
- c) Korleis kan offentlege myndigheiter få til eit godt samarbeid og samspel med frivillige organisasjonar?
- Det tar lang tid, og er krevende å komme inn i den kulturelle skolesekken og spaserstokken.
 - En bør skape arenaer både nasjonalt og regionalt som bidratt til kompetansedeling, innovasjon og utvikling av sektoren. Dette vil også kunne bidra til at sektoren i enda større grad kan være et strategisk virkemiddel for myndighetene når uforutsette hendelse skjer (Pandemi, krig og barnefattigdom og integreringsutfordringer).
- d) Korleis kan verkemiddel og tiltak og lokalt, regionalt og nasjonalt nivå innrettast for å bli enda betre?
- Systemer må forenkles og satsene økes, og/eller mer rettes mot de tiltakene som har gode samfunnsøkonomiske gevinster.
 - Støtteordninger bør spisses i forhold til nasjonale og regionale forhold.
 - Studieforbundsordningen er en vel etablert ordning, og gir god styring med midler til all studievirksomhet, også kulturdelen. Dette innebærer blant annet kvalitetssikring av prosjekter, studieplaner og hvor lærings- og aktivitetsutbytte kvalitetssikres gjennom VOFO og deres studieforbund.

5. Regionale kulturfond

Spørsmål:

- a) Korleis kan eit regionalt kulturfond innrettast for å supplere – og ikkje overlape – ordningar som allereie finst?
 - Nasjonale ordningar bør være nasjonale, og regionale ordningar bør være regionale. Det betyr at man må være tydelig på skillet mellom disse, og når de griper inn i hverandre. Eksempel er Nasjonale amatørteaterorganisasjoner som gir tilskudd til regionale aktiviteter i mer enn 1 fylke etc. Hva med de som gjør en like god jobb i sitt hjemfylke?
- b) Korleis kan eit regionalt kulturfond innrettast på ein måte som minimerer dei administrative byrdene?
 - Det bør etableres et tilretteleggingstilskudd for kultur innenfor studieforbundsordningen. Dette vil både sikre sporbarheten, kvaliteten og rammene for kulturlivet, og hvor samtidig må ordningen styrkes.
 - En likhet i ordninger på fylkesnivå, vil kunne bidra til eksempelvis muligheter for alle innen offentlig kommunikasjon uavhengig av geografi (Utkantstrøk). En stadig eldre befolkning, og flere med ulike funksjons- og psykiske hemninger som lever lengre er mer krevende for frivilligheten å håndtere innenfor dagens tilskuddsordninger.

Utarbeidet av
Fylkesutvalget Vofo Viken

Kontaktperson:

Eva Enkerud

eva.enkerud@vofo.no